

Др Атанасиос Другос

Опасно трвење

На почетку интервјуа за „Одбрану“ професор Атанасиос Другос истиче јаке везе између Србије и Грчке, две пријатељске земље и народа, с дугом историјом и мирољубивим намерама. На браћу у Србији увек гледамо с великим интересовањем, дивљењем и посебним осећањима, каже професор, истичући заједничку црту да смо велики борци за нашу света уверења, за своју отаџбину.

Односе две земље оцењује добрим у свим областима, али треба увек радити више. У области одбране за то постоје могућности, ради проширења партнерства и сарадње у обуци, унапређењу интероперабилности, размени искустава из мировних мисија, образовним програмима и војној историји. Важан сегмент јесте и обавештајна сарадња, као и размена података о исламским терористичким групама на Балкану, те иредентистичким и криминалним групама.

Теме нашег интересовања у овом интервјуу јесу гледишта професора Другоса о актуелним збивањима у кризним регионима, у Украјини, на Балкану... И наравно, његово виђење политичких промена у Грчкој.

Где су највећа жаришта угрожавања мира у свету?

– Најважнији узроци дестабилизације и несигурности у данашњем свету заснивају се на асиметричним претњама државној кохезији и суверенитету. То су пролиферација оружја и материјала за масовно уништење, насилни екстремизам и тероризам у глобалним размерама (посебно исламски фундаментализам и дубоко конзервативна интерпретација, односно погрешна тумачења верског учења од појединих делова муслиманског света), неконтролисани таласи масовних миграција, управљање виталним водним ресурсима, несигурност у сајбер простору и различити облици организованог криминала.

Доктор Атанасиос Другос је предавач на више одбрамбених колеџа у Грчкој, Европи и САД, био је гост на Војној академији у Београду, учесник је бројних научних и стручних скупова у оквиру едукативних институција НАТО-а и признати је војни аналитичар за теме антитероризма и безбедносних питања Југоисточне Европе и Блиског истока. Често је у медијима, у интервјуима и коментарима, а власник је веб-портала (www.analystsforchange.org) на коме се свакодневно објављују прилози о актуелним догађајима у области међународних односа, одбране и безбедности.

Морам да додам и читав спектар невојних претњи (као што је ебола), затим предстојеће надметање и опасни антагонизми у погледу коришћења ресурса у региону Арктика. Треба да имамо у виду и трендове ових претњи и ризика. Они ће бити неконвенционални, хибридни, асиметрични и непредвидиви.

Шта су узроци и какве су последице кризе у Украјини?

– Када је реч о веома опасном сукобу у Украјини, ту видим покушај председника Путина да покаже повратак руске перцепције о себи као великој сили, способној да интервенише и заштити руске интересе и Русе у ономе што се зове блиско иностранство. Москва тренутно разматра како да промовише своје интересе у географским деловима бившег совјетској простора. Запад је, са своје стране, правило грешке у погледу Еуромајдана, масовних демонстрација које су почеле у новембру 2013. године и

Грчко друштво је скоро пет година парализовано, у дубокој кризи и с невероватним последицама у свим деловима свакодневног живота. Грчка сада треба да уђе у потпуно нови и флексибилнији договор са партнерима у еврозони. У супротном, ући ћемо у сукоб, у трвење које ће потрајати, укључујући и могућност шире кризе у Европској унији, истиче др Атанасиос Другос, угледни предавач на више одбрамбених колеџа у Грчкој, Европи и САД и признати војни аналитичар актуелних безбедносних проблема.

наставиле се познатим догађајима у Кијеву и источној Украјини. Русија је урадила свеобухватну поновну процену целокупне безбедносне ситуације од Арктика до Црног мора, доводећи у питање позицију НАТО-а у ранијем ширењу према Истоку и Азији. Путин, на питању Украјине, у више димензија оспорава евроатлантске структуре, што је знатно погоршало билатералне односе. Наравно да у свему томе не видим повратак новог хладног рата у Европи, али моје процене су да ћемо доживети веома компликоване односе САД и Европске уније са Москвом у годинама пред нама.

Колико брзо Русија може враћати геополитичку равнотежу у Источној Европи?

– Русије покушава да врати традиционални осећај империјалног престижа, истовремено тражећи признавање себе као велике силе, с правом на ексклузивну сферу утицаја у бившем совјетском простору. За то су потребни и време и ресурси, али је већ сада кристално јасно да Путин жели да оспори амерички монопол власти. Само, имплементација таквог плана неће ићи лако. На путу стоје одређене политичке, друштвене, економске и војне тешкоће и препреке. Већ се виде импликације санкција Запада у одређеним финансијским секторима. Русија је и даље иза Атлантског савеза када је реч о конвенционалном оружју, тако да ставља већи нагласак на нуклеарне потенцијале и то је још један параметар који Запад треба да узме у обзир када анализира савремену руску војну доктрину.

Како видиш регион Балкана у безбедносном смислу?

– Тренутна ситуација на Балкану чини се доста стабилном, али, искрено говорећи, верујем да постоје „острва“ нестабилности и елементи који угрожавају безбедност. На

НЕМИРНИ СВЕТ

31

Професор Атанасиос Другос види свет превише немирним, с бројним претњама миру из појединих жаришта кризе. За палестински проблем каже да је требало да буде решен много раније и да је срамота за међународну заједницу што није нашла неки излаз из тог дубоко укорененог сукоба. Бројни су узроци овог раздора између Палестинаца и Израела, чији будући односи изгледају суморно и магловито, али мора се наћи одрживо решење и за његово поштовање обезбедити подршка мировних снага.

За шири проблем нестабилности у региону Блиског истока указује на неконтролисане догађаје у Сирији и Ираку, спор између Хамаса и Фатаха, умножавање џихадистичких група, присуство екстремистичких група на Синају, шиитско-сунитско разилажење, утицај Хезболаха, а над свим тим је сенка иранског нуклеарног програма... На Блиском истоку видим лоша дешавања, можда и ускоро, каже професор Другос.

О спољној политици Турске каже да је драматично промењена током последњих година. Уместо да унапређује и јача своју стабилизујућу улогу, та политика се бави регионалним кризама на начин који код НАТО савезника оставља дилему око њених правих намера. Турска је стратешки савезник за западни свет, али су промене у спољној политици и јачање веза с врло конзервативним елитама и верским субјектима у ширем Блиском истоку ојачале спектар сумњи и у Грчкој, САД и земљама Западне Европе.

Арапско пролеће, сматра професор Другос, почело је dobrim мотивима, најавило више слободе и демократизацију у арапским земљама, али је довело до „јесени незадовољства“, у коме су екстремне сунитске групе на крају креирале само хаос, насиље и пропадање, нове поделе међу организацијама и грађанске ратове. Са приметним изузетком увек умереног Туниса, на пример у Јемену, Либији и Сирији насиље у породици је незамисливо и неконтролисано, а централне владе у Триполију и Дамаску нису у стању да ефективно и ефикасно контролише ситуацију.

Посебну претњу професор Другос види у Исламској држави (ИДИЛ – Исламска држава Ирака и Леванта), екстремној организацији радикалних Сунита, чији су средњовековни приступ и фанатични начини насиља довели до стварања међународне коалиције држава која се сада боре против ИДИЛ-а у Ираку и Сирији. Биће то дуги рат с много нејасноћа, наглашава професор Другос, указујући да над том опасношћу треба држати будно око, јер се лако може десити да метастазира у Египту, Јемену, Јордану, Либану, с неизрециво непожељним и непредвиђеним импликацијама.

КУДА ИДЕ ГРЧКА

Када говоримо о новој влади у Атини треба бити врло опрезан. СИРИЗА је у праву у вези с приступом спасавању грчке економије и финансија и изузетно оштрим мерама штедње. Грчко друштво је скоро пет година парализовано, у дубокој кризи и с невероватних последицама у свим деловима свакодневног живота.

Грчка сада треба да уђе у потпуно нови и флексибилнији договор са нашим партнерима у еврозони. У супротном, ући ћемо у сукоб, у трвење које ће потрајати, укључујући и могућност шире кризе у еврозони.

С друге стране, западне земље су скептичне и забринуте у погледу одређених веза, посебно између нових министара иностраних послова и одбране са Русијом и разним истраживачким центрима у области геополитике који су пропутиновски оријентисани. Оне сматрају да делови коалиције СИРИЗА такође деле проруске ставове. Све то америчке и европске савезнике чини забринутим у погледу праваца спољне и одбрамбене политике нове грчке владе. Због свега тога не искључујем тензије и проблеме с новом администрацијом у Атини када је реч о темама као што су нове санкције према Русији или специфични захтеви политике НАТО-а.

пример, албански иредентизам и провокације (као што је Велика Албанија), кључно и веома осетљиво питање статуса Косова, уставни и други домаћи проблеми у Босни и Херцеговини, активности организованог криминала, илегалне миграције (нарочито у Егејском мору, али не само ту), опасности од деловања џихадиста...

Приметан је утицај прогресивних, отворених и стабилизујућих трендова ка бољем управљању, демократизацију оружаних снага, у чему су НАТО, Европска унија и ОЕБС одиграли флексибилну, прилагодљиву и енергичну улогу у смиривању тензија и ограничавању провокативних елемената. Важно је сада те процесе будно пратити, због постојања асиметричних претњи. Веома је битна професионална координација мера против тероризма, екстремизма, расизма и неоснованог иредентизма. Земље Југоисточне Европе треба да унапреде ниво сарадње у обавештајним и полицијским пословима и бољој контроли преласка граница.

НАТО и Балкан... Какви су могући планови и перспективе?

– Сматрам да би требало да све балканске државе буду чланице евроатлантске и европске структуре. Мислим да ће се Црна Гора ускоро придружити Алијанси, али знам и да постоје проблеми попут Косова и спора око имена између Грчке и Македоније. Али, с друге стране, видим сјајну мултилатералну и вишедимензионалну сарадњу међу чланицама НАТО-а и Партнерства за мир у мисијама очувања

мира, хуманитарним операцијама у низу држава, као што је борба против пиратерије уз обалу Сомалије. Истичем да постоје позитивни трендови и начини за успостављање снажних, динамичних и корисних веза између различитих држава. ■

Раденко МУТАВЦИЋ